

SEKMINIŲ POLKA

Vidmanto Mačiūskio choreografija
Anatolijaus Lapinsko muzika
Juras Čapaitės aprašymas

gal - ve - les aukš - tai iš - kė - lė - ste - buk - lin - gi o - buo - liai.
tė - vų - kė - les o - bė - lė - les vai - ku - žė - liai di - de - li.

ste - buk - lin - gi o - buo - liai.
vai - ku - žė - liai di - de - li.

1.

2.

poco a poco rit.

Sekminės – viena svarbiausių ir linksmiausių vasaros pradžios švenčių. Ypač džiugsmingai ir išadingai ją švėdavo piemenys. Sekminių rytą piemenys pildavo ganyklose vainikus ir puošdavo gyvulius. Saulei leidžiantis, bandą gindavo namo triukšmingai dūduodami, pokštaudami ir dainuodami:

*Gaspadinė ant Sekminių
Prisivė daug vartinų...¹*

Parginę anksčiau gyvulus, piemenys organizuodavo „melstuvų balių“. Piemenėliai, pamušę vargus ir rūpečius, linksmindavosi iki paryčių, o kitą rytą gyvulus rytagonės išgindavo suaugusios merginos. Kaimo bernai ateidavo joms padėti: atsinešdavo valgių, gėrimų, degindavo laužus, ir visi, menkai žiūrėdami gyvulius, linksmindavosi.

„Mėgstamiausias ryelminkų pasilinksminimas tai „vestuvės keli“: iš visų merginų išrenkama viena, kuri gražiausioji, kaip „jaunoji“, o iš visų bernų išrenkamas vienas „jaunikis“, ir vaidinamos vestuvės. Merginos apsišaiso vestuvių pamergėmis. Galvas pasipuošia vainikais su ilgais kaspiniais, o kasnykai ne šilkiniai, o iš beržo plonųjų šakelių su lapais...“²

Remiantis šiais Sekminių papročiais ir sukurtas šokis. Jis pritaikytas vienasiskai atlikti. *Sekminių polką* 2002 m. pasaulio lietuvių dainų šventės šokių dieną šoks jaunimo ir jaunių šokių grupės.

Reikalingos keturios 2 m 50 cm ilgio lazdos. Jas privalo turėti jaunimo šokių grupės. Viena mergina paskiniama „jaunąja“. Ji antrąjį šokio dalyje turės sėdėti ant sukryžiuotų lazdų. Vaikiniai visą šokį laisvas rankas laikė ant juosmens, o merginos prilaikė sijos. Šokio muzika devynių dalių su 7 taktų koda. Visos dabs trunka po 16 taktų, išskyrus antrąją – 24 taktus ir penktąją – 8 taktus. Metras – 2/4. Pradžioje grojama pirmoji-kvartetoji muzikos dalis, po to, pakartojus trečiąją ir ketvirtąją, iki pabaigos grojama iš eilės.

¹ B. Buračas, Lietuvos kaimo papročiai.-V., Mintis, 1993, p. 248, 256.

² J. Balyš, Lietuvių kalendorinės šventės.-V., Mintis, 1993, p. 200.

ŠOKIO ŽINGSNIAI

Pagrindinis žingsnis

Pradinė padėtis – normali stovėseną. Žingsnis susideda iš polkos žingsnių ir smulkių bėgamųjų. Jis atliekamas grojant antrąją arba devintąją muzikos dalį ir trunka keturis taktus.

1-2 taktas

Pradedant dešine koja, šokti du polkos žingsnius pirmyn.

3-4 taktas

Pritūpus šokti aštuonis smulkius bėgamuosius žingsnius pirmyn. Žingsnį pakartoti nuo pradžios.

Patrepėjimai pavieniui

Pradinė padėtis – normali stovėseną. Žingsnį sudaro trepsėjimai, polkos žingsnis, spyruoklinis, liaunas liuksnis ir smulkūs bėgamieji žingsneliai. Atliekami grojant ketvirtąją arba septintąją muzikos dalį ir trunka aštuonis taktus.

Priešakyje sulenką dešinę koją laisva pėda pakelti nuo žemės ir per juosmenį pasilenkti dešinėn.

1 taktas

„Viens“ – trepteli vietoje dešine koja šalia kairės, o kairę pakelti į priešakyje padėtį ir per juosmenį pasilenkti kairėn; „du“ – treptelėti kaire koja šalia dešinės ir atsistėti.

2 taktas

Pradedant dešine koja, šokti vieną polkos žingsnį dešinėn.

3 taktas

„Viens“ – šoktelėti vietoje dešine koja, ištiestą kairę pastatyti kairėn ant kulno ir per juosmenį pasilenkti į jos link; „du“ – pristatyti kairę koją šalia dešinės.

4 taktas

Šokti vieną liauną liuksnį vietoje.

5-6 taktas

Pradedant dešine koja, šokti du polkos žingsnius dešinėn.

7-8 taktas

Pritūpus šokti septynis smulkius bėgamuosius žingsnius dešinėn ir švelniai nušokti vietoje ant abiejų suglaustų kojų. Žingsnį pakartoti nuo pradžios.

Patrepėjimai poroje

Pradinė padėtis – poros šokėjai susikabinę kubiliuku. Žingsniai tokie pat, kaip patrepėjimai pavieniui. Atliekama grojant ketvirtąją arba septintąją muzikos dalį ir trunka aštuonis taktus.

1 taktas

Pakartoti žingsnio *patrepėjimai pavieniui* 1 takto judesius; vaikiniui pradėti kaire, merginai – dešine koja.

2 taktas

Pasisukti vienu polkos žingsniu poroje pusę ratuko dešinėn.

3 taktas

Nekeičiant susikabinimo, šokti vieną spyruoklinį žingsnį vietoje; vaikiniui dešine, merginai – kaire koja.

4 taktas

Vaikiniui priūpti ir, apkabinus abiem rankom per juosmenį, merginą pakelti aukšlyn (merginos kojos paristos po savimi). Apsukus pusę ratuko kairėn, vėl pastatyti ją ant žemės.

5-6 taktas

Abiem šokti polką dešinėn.

7-8 taktas

Pritūpti, per juosmenį pasilenkti pirmyn ir aštuoniais smulkiais bėgamaisiais žingsneliais apsukti vietoje vieną kartą dešinėn. Žingsnį pakartoti nuo pradžios.

Be aprašytų žingsnių, dar šokama paprastuoju, polkos, valspolkės, dvigubuoju žingsniu, ristiūno šuoliais ir polka.

ŠOKIO EIGA

Keturių jaunimo ir keturių jaunų poros susistoja dešiniame užkulisyje, o kiti šokėjai – kairiajame. Keturi jaunimo grupės vaikiniai abiem rankom vertikalčiai laiko po lazda.

Suejimas (16 tkt.)

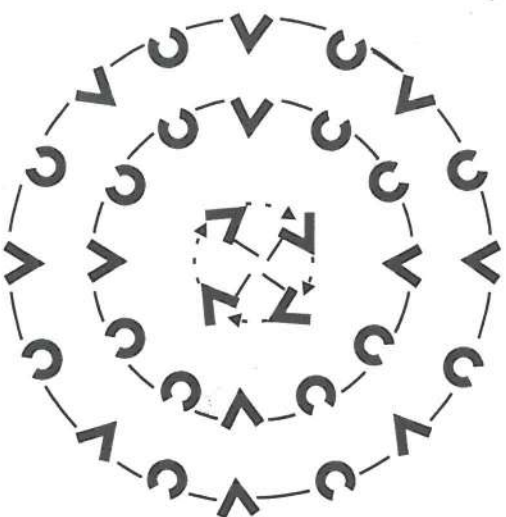
Grojama pirmoji muzikos dalis.

1-8 taktas

Šokėjai stovi užkulisyje.

9-16 taktas

Šokėjai paprastu ju žingsniu renkasi į sceną. Lazdą laikantys vaikinai sueina į ratuką scenos vidury ir pasisuka dešiniu petimi į centrą. Ap link juos sudaro ratą likusios keturios jaunimo poros, o į tarpus atsisloja lazda laikančių vaikų merginos. Visos aštuonios jaunių poros sueina į ratą aplink jaunimo šokėjus. 16 takto pabaigoje visi susikabina ratuose rankomis paprastai žemai ir sutupia (1 brėž.).

1 brėž.

Įsijungimas į šoki (24 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

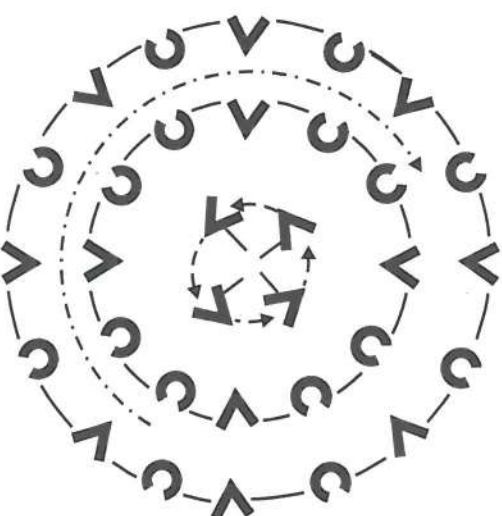
1-8 taktas

Lazdas laikantys vaikinai paprastu ju žingsniu, žengdami kas ketvirtinę, eina ratuku kairėn (1 brėž.); jie laiko lazda abiem rankom, palenkę centro link, suglaudę jų viršutinius galus – sudaro tarsį kūgi. Kiti šokėjai tupi.

9-16 taktas

Lazdą laikantys vaikinai pasisuka pusę ratuko per dešinį petį, suglaudžia lazdų galus į kūgį ir šoka aštuonis polkos žingsnius ratu dešinėn. Jaunimo šokėjai atsistoja ir šoka du pagrindinius žingsnius ratu kairėn (2 brėž.).

Jauniai tupi.

2 brėž.

17-24 taktas

Lazdą laikantys vaikinai toliau šoka aštuonis polkos žingsnius dešinėn. Jaunimo šokėjai šoka dar du pagrindinius žingsnius ratu kairėn. Jauniai atsistoja ir šoka du pagrindinius žingsnius ratu dešinėn (3 brėž.).

Rato mažinimas ir didinimas (16 tkt.)

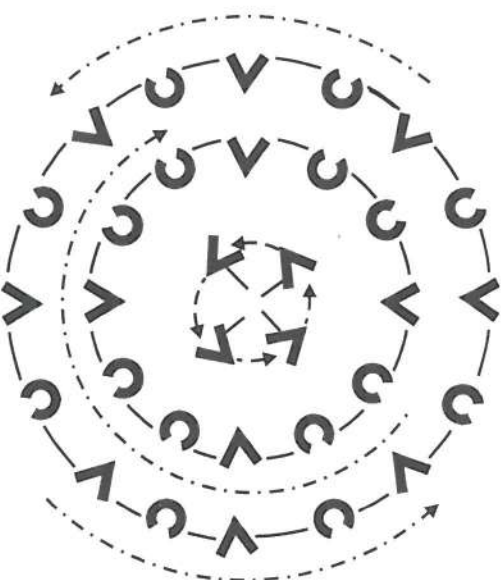
Grojama trečioji muzikos dalis.

Lazdą laikantys vaikinai pasisuka pusę ratuko per kairį petį, lazda pakelia aukštyn – sudaro kūgį ir visus 16 takty šoka polkos žingsniu ratu kairėn. Kiti šoka taip:

1 taktas

Jaunimo šokėjai, pradėdami dešine koja, šoka vieną valspolkės žingsnį centro link ir pakelia sukabintas rankas sulig pečiais.

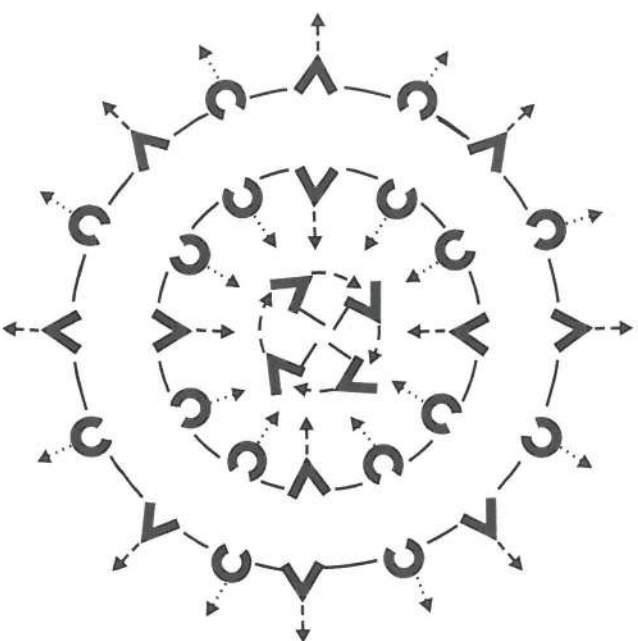
Jauniai pasisuka pusę ratuko per dešinį petį, vėl susikabina rankomis paprastai žemai ir šoka vieną valspolkės žingsnį į rato išorę, sukabintas rankas pakeldami sulig pečiais (4 brėž.).

3 brėž.

2 taktas

Visi jaunimo ir jaunių šokėjai šoka vieną valsfolkės žingsnį atgal ir sukabintas rankas nuleidžia žemyn.

4 brėž.

254

3-4 taktas

Truputį pritūpę, šokėjai eina paspyruokliuodami keturis paprastuosius žingsnius pirmyn: jaunimo šokėjai – centro link, o jauniai – į rato išorę. 4 takto pabaigoje visi pasisuka pusę ratuko per dešini petį.

5-8 taktas

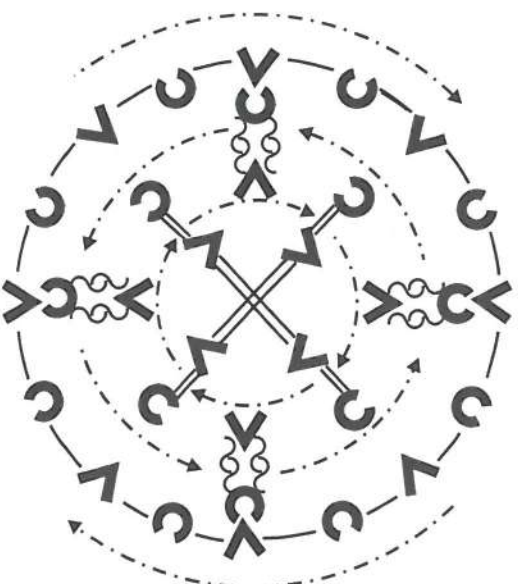
Šokėjai pakartoja 1-4 takto judesius, tik jaunimo šokėjai dabar šoka pasisukę į rato išorę, o jauniai – į rato centrą.

9-16 taktas

Šokėjai pakartoja 1-8 takto judesius.

16 takto pabaigoje lazda laikantys vaikinai viršutini į jos galą nuleidžia ir paduoda priešais stovinčiajam; po dvi beveik suglaustas lazdas vaikinai laiko dešinė ranka. Prieina partnerė, ir šokėjai poroje susikabina taip: vaikinas kaire ranka apkabina merginą per juosmenį, mergina uždeda savo dešinę ranką vaikinui ant kairio peties; visi pasisukę dešiniu petimi į rato centrą. Kitų keturių jaunimo porų vaikinai užėina priešais savo merginą ir poroje susikabina kubiliuku; vaikinai stovi atsukę nugarą, o merginos atsigrįžusios į rato centrą.

Jauniai lieka atsiskę į rato centrą ir susikabinę rankomis paprastai žemai (5 brėž.).

5 brėž.

255

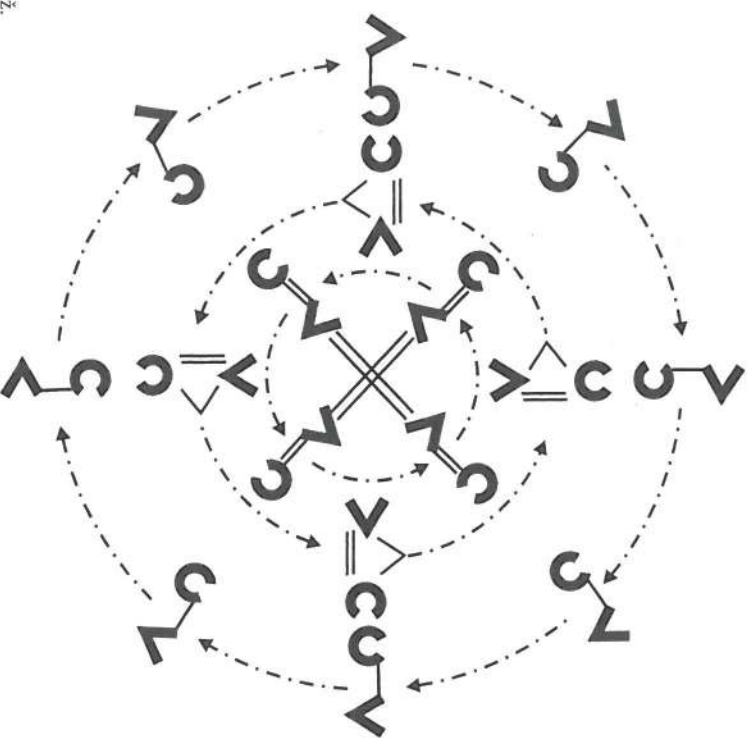
Patrepšėjimai (16 tkt.)

Grojama ketvirtoji muzikos dalis.

1-16 taktas

Lazdą laikantys vaikinai ir jų merginos šoka polkos žingsniu ratu kairėn. Kitos keturios jaunimo šokėjų poros šoka du kartus *patrepšėjimai poroje* žingsnį ratu dešinėn. Jaunių šokėjai, rate susikabinę rankomis paprastai žemai, šoka du kartus *patrepšėjimai pavieniui* žingsnį ratu kairėn (5 brėž.). 16 takto pabaigoje lazdą laikantys vaikinai ir jų merginos pavieniui pasisuka pusę ratuko per dešinią petį. Vaikinai apkabina dešine ranka per juosmenį savo merginą, o kaire ranka laiko lazdą. Kiti jaunimo šokėjai susikabina poroje kaip valsui; vaikinai stovi nusigrižę nuo rato centro, o merginos atsigrįžusios.

Jaunių poros pasisuka dešiniu petimi į centrą ir susikabina vidinėmis rankomis paprastai žemai (6 brėž.).

Žvaigždutė (16 tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

Centre lazdomis žvaigždutę sudarę šokėjai šoka visus 16 taktų polkos žingsniu ratu dešinėn.

1 taktas

Kiti šoka vieną valspolkės žingsnį pirmyn taip:

Jaunimo poros šokėjai sukabintas rankas – mergina dešinę, o vaikinas kairę – pakelia sulig galvą; jauniajai sukabintas, per alkūnes ištiestas rankas pakelia pirmyn sulig pečiais.

2 taktas

Visi šoka vieną valspolkės žingsnį atgal ir rankas nuleidžia į pradinę padėtį.

3-4 taktas

Šokėjai eina priūtupę ir paspyruokliuodami keturis paprastuosius žingsnius pirmyn; jaunimo – nekeisdami susikabinimo, pasisuka šokimo kryptimi ir eina ratu dešinėn, o jauniajai – ratu kairėn ir sukabintas rankas pakelia sulig pečiais.

5-6 taktas

Jaunimas ir jauniajai pakartoja 1-2 takto judesius.

7 taktas

Jaunimo šokėjai, nekeisdami susikabinimo, apsisuka dviem paprastaisiais žingsniais vietoje visą ratuką į dešinę.

Jaunių šokėjai susikabina poroje dešinėmis parankėmis ir apsisuka dviem paprastaisiais žingsniais vietoje visą ratuką dešinėn.

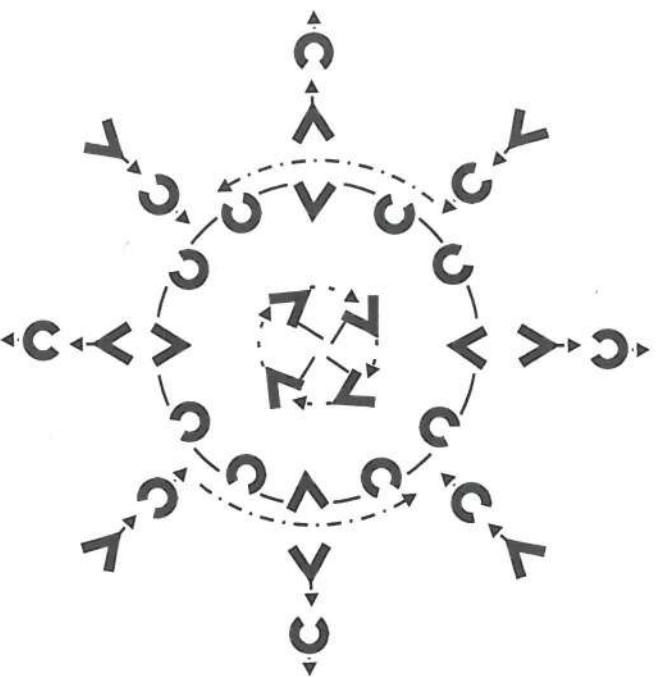
8 taktas

Visi šoka ristiūno šuolį: vaikinai vietoje, o merginos apsisuka po pakeltomis rankomis; jaunimo mergina apsisuka per dešinią petį visą ratuką, o jaunių mergaitė – pusę ratuko.

9-16 taktas

Šokėjai pakartoja 1-8 takto judesius. 16 takto pabaigoje centre esantys vaikinai pasisuka pusę ratuko per kairią petį, lazdą vėl pakelia aukštyr ir sudaro kūgi. Jų merginos grįžta į ratą prie kelių keturių jaunimo porų. Kiti jaunimo šokėjai vėl sustoja į bendrą ratą ir susikabina ranko-

mis paprastai žemai. Kas antra jaunių pora pasisuka į centrą, kitos – į išorę; berniukai stovi už savo partnerės (7 brėž.).

7 brėž.

Poromis į centrą ir į išorę (16 tkt.)

Grojama ketvirtoji muzikos dalis.

Lazdą laikantys vaikinai šoka visus 16 taktų polkos žingsniu ratu kairėn. Jaunimo šokėjai du kartus atlieka *patrepsejimai pavieniui* žingsnį ratu dešinėn.

Jauniajai šoka taip:

1 taktas

Pradėdami dešine koja, jie šoka *patrepsejimai pavieniui* žingsnio 1 takto judesius (berniukai vietoje, o mergaitės pirmyn).

2-3 taktas

Mergaitės atlieka *patrepsejimai pavieniui* žingsnio 2-3 takto judesius, tik spyruoklinį žingsnį šoka pirmyn; berniukai šoka du polkos žingsnius pirmyn ir priartėja prie savo mergaitės.

4 taktas

Mergaitės šoka vieną linoksnį vietoje, o berniukai, pradėdami dešine koja – vieną pristatomąjį žingsnį pirmyn, tępteli ir abiem rankom stveria už mergaitės sijono.

5-6 taktas

Poros šokėjai šoka aštuonis smulkius bėgamuosius žingsnelius atbuli – berniukas tarsi tempia mergaitę.

7 taktas

Mergaitės, suduodamos kaire ranka per berniuko ranką, pasisuka pusę ratuko per kairį petį ir šoka vieną polkos žingsnį pirmyn pro savo poros šokėją. Berniukai pasisuka taip pat pusę ratuko per kairį petį ir šoka vieną polkos žingsnį paskui savo mergaitę.

8 taktas

Pradėdami dešine koja, mergaitės ir berniukai šoka vieną nuošokį pirmyn.

9-16 taktas

Jauniajai pakartoja 1-8 takto judesius, tik poros, kurios šoko į rato išorę, šoka centro link, o kurios į centrą – šoka į išorę.

16 takto pabaigoje visi sustoja į ratus, kaip šokio pradžioje, ir susikabina rankomis paprastai žemai.

„Jaunosios“ pasodinimas (8 tkt.)

Grojama penktoji muzikos dalis.

1-4 taktas

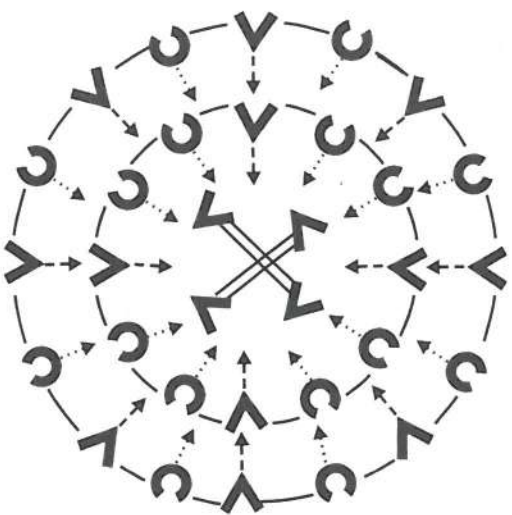
Visi keturi centre esantys vaikinai atsigrįžta į žiūrovus ir sukryžiuoja lazdas; jie savo lazdos galą laiko dešine ranka, o kaire paima priešais stovinčiojo lazdos galą.

Jaunimo ir jaunių šokėjai šoka 16 smulkių bėgamųjų žingsnelių centro link, sumažindami ratus (8 brėž.).

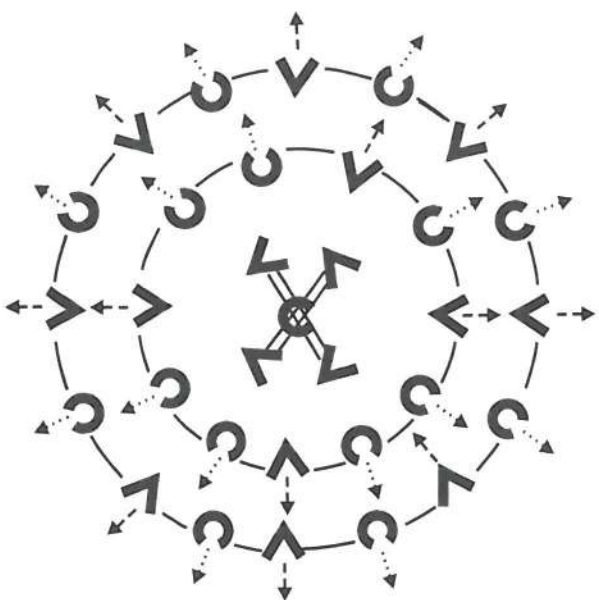
5-8 taktas

Lazdas laikantieji pritupia, o ant sukryžiuotų lazdy vidurio atsisdėda jaunąją vaidinanti mergina.

Jaunimo ir jaunių šokėjai, bėgdami smulkiais bėgamaisiais žingsneliais atbuli, vėl padidina ratus (9 brėž.).

8 brėž.

9 brėž.

260

„Jaunosios“ nešimas (16 tkt.)
Grojama šeštoji muzikos dalis.

1-2 taktas

Vaikinai sukryžiuotas lazdas su sėdinčia „jaunąja“ pakelia aukštyn.

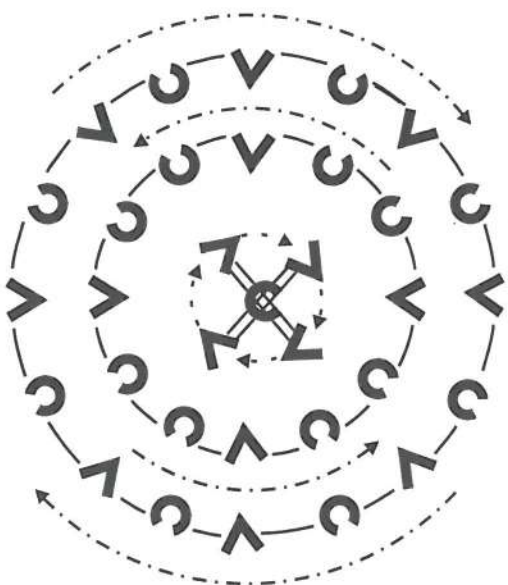
Kiti jaunimo ir jaunių šokėjai sutupia.

3-4 taktas

Šokėjai lazdas su „jaunąja“ pamažu nuleidžia žemyn iki juosmens; kiti tupi.

5-8 taktas

Tebelaikantieji abiem rankom lazdas pasisuka dešiniu petimi į ratuko centrą ir, eidami paprastuoju žingsniu ratu kairėn, apsuka sėdinčią „jaunąją“ pusę ratuko (10 brėž.).

10 brėž.

Kiti tupi.

9-12 taktas

Vaikinai neša „jaunąją“ ta pačia kryptimi ir apsuka žvaigždutę dar tris ketvirčius ratuko. Jaunimo šokėjai atsistoja ir šoka pagrindinį žingsnį ratu dešinėn.

Jauniai tupi.

13-16 taktas

Centre esantys vaikinai ir jaunimo šokėjai pakartoja 9-12 takto judesius. Jauniai atsistoja ir šoka vieną pagrindinį žingsnį ratu kairėn (10 brėž.).

„Jaunosios“ pakilnojimas (16 tkt.)

Grojama septintoji muzikos dalis.

1-4 taktas

Centre esantys vaikinai stovi vietoje, o „jaunoji“ tebesėdi ant lazdy. Visi kiti pakartoja *patrepėjimai pavieniui* žingsnio 1-4 takto judesius. Jaunimo ratas sukasi dešinėn, jaunių – kairėn.

5-6 taktas

Centre esantys šokėjai vis dar stovi vietoje, o kiti bėga pritiūpę aštuonis smulkius žingsnelius centro link, sumažindami ratą.

7 taktas

Centre esantieji pakelia lazdas su sėdinčia „jaunąja“ aukšty.

Kiti šokėjai paleidžia sukabintas rankas ir, pradėdami dešine koja, vienu sūktiniu nuošoku pasisuka pusę ratuko per dešinį petį.

8 taktas

Vaikinai lazdas su sėdinčia „jaunąja“ nuleidžia žemyn iki juosmens.

Kiti šokėjai bėga keturis smulkius žingsnelius į išorę, padidindami ratą, o takto pabaigoje, pasisukę pusę ratuko per dešinį petį, vėl suskabina rankomis paprastai žemai.

9-16 taktas

Šokėjai pakartoja 1-8 takto judesius.

16 takto pabaigoje „jaunoji“ nuliapa nuo lazdy. Vaikinai išardo žvaigždutę, pasisuka dešiniu petimi į centrą ir vėl lazdy galais sudaro kūgį. Jų mergina atsistoja savo vaikinui iš kairės ir poroje susikabina, uždedamos dešinę ranką ant partnerio kairio peties; ji laiko kaire ranka ties juosmeniu lazdos galą. Vaikinai apkabina kaire ranka merginą, o pakelta dešine laiko lazda.

Kiti jaunimo šokėjai susikabina poroje kubiliuku, o jaunieji sutupia (11 brėž.).

Polka ratu dešinėn (16 tkt.)

Grojama aštuntoji muzikos dalis.

Lazdas laikantys vaikinai ir jų merginos šoka visus 16 takty polkos žingsniu ratu kairėn.

Kiti šoka taip:

1-2 taktas

Jaunimo poros šoka polką ratu dešinėn, o jaunieji tupi.

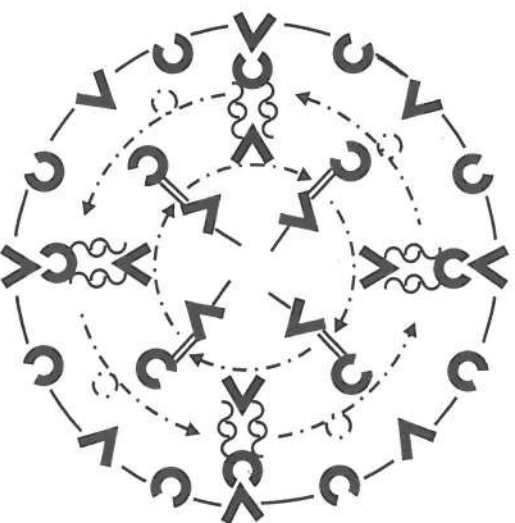
3-4 taktas

Jaunimo šokėjai, judėdami ratu dešinėn, apsisuka poroje keturiais dvigubaisiais žingsniais du kartus ir pasilenkia kas žingsnis per juosmenį tai į vieną, tai į kitą pusę.

Jaunieji tupi.

5-6 taktas

Jaunimo šokėjai šoka polką ratu dešinėn, o jaunieji vis tupi (11 brėž.).

11 brėž.

7-8 taktas

Jaunimo šokėjai šoka du ristiūno šuolius: vaikinai ratu dešinėn, o merginos apsisuka du kartus per dešinį petį po pakeltomis rankomis. Sukantis mergina, šokėjai mosteli iš apačios į viršų sukabintas (mergina kairę, vaikinai dešinę) rankas.

Jaunių šokėjai atsistoja ir susikabina poroje kubiliuku; berniukai stovi atsukę nugarą į centrą, o mergaitės – atsisukusios į centrą.

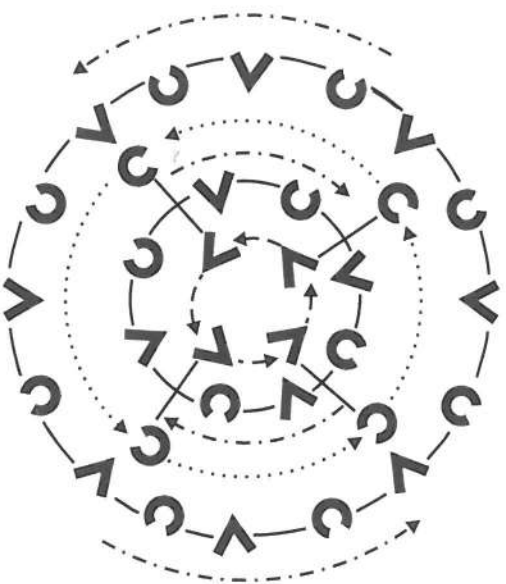
9-16 taktas

Jaunimo šokėjai pakartoja 1-8 takto judesius.

Jaunieji šoka tą patį, ką ir jaunimas, tik 11-12 taktą apsisuka dvigubuoju žingsniu ne du, o vieną ratuką.

16 takto pabaigoje centre esantys vaikinai paduoda lazdos galą savo merginai. Mergina paima lazda kaire ranka ir pasisuka pusę ratuko per dešinį petį. Vaikinai paėję centro link ir kitą lazdos galą paima dešine ranka.

Kitos keturios jaunimo šokėjų poros susloja į tarpus tarp lazdy; jos sudaro ratuką ir susikabina rankomis paprastai žemai. Jaunių šokėjai vėl sudaro išorinį ratą (12 brėž.).

12 brėž.

Paskutinis pasišokimas (16 tkt.)

Grojama devintoji muzikos dalis.

1-16 taktas

Centre esantys šokėjai pakelia lazdas aukštyn ir polkos žingsniu šoka ratu dešinėn.

Kiti jaunimo šokėjai šoka pagrindinį žingsnį ratu kairėn, o jaunieji – ratu dešinėn (12 brėž.).

Koda (7 tkt.)

1-4 taktas

Visi pasilenkia pirmyn per juosmenį ir bėga smulkiu bėgamuoju žingsniu ta pačia kryptimi, kaip šokdami *Paskutinio pasišokimo* figūrą.

5 taktas

Centre esantys vaikinai paleidžia lazdos galą, o jų merginos pakelia lazda aukštyn ir laiko abiem rankom vertikaliai.

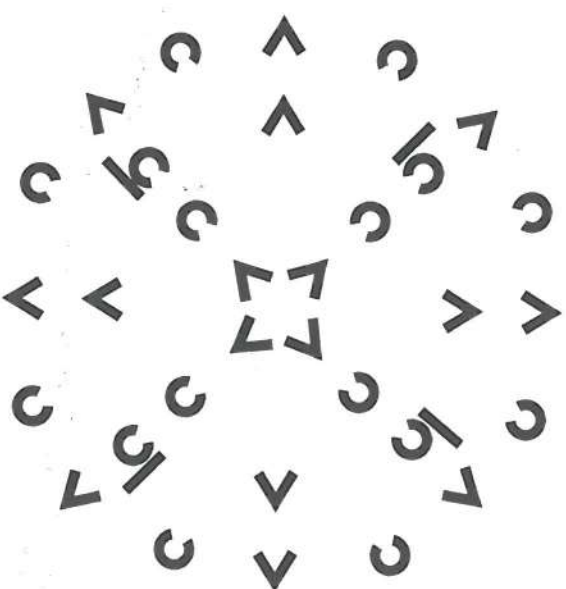
Visi kiti bėga keturis smulkius bėgamuosius žingsnelius centro link.

6 taktas

Šokėjai trepteli („viens“) dešine koja centro link.

7 taktas

Šokėjai pasisuka pusę ratuko per dešinį petį, ir visi jaunimo šokėjai trepteli dar kartą dešine koja į rato išorę, o jaunieji sutupia (13 brėž.).

13 brėž.